

Jankó Róbert

HONFOGLALÓ JÁSZOK

– Újireg polgármesterének 2010. október 5-én elhangzott beszéde –

Sokan vagyunk itt, akik tudjuk, hogy a mi kis településünket, Újireget régen Muth-pusztának hívták. Vajon jogosan viseli-e az ősrégi nevet? – Igen, mert, itt húzódott Muth-pusztá határában a római Sophianae-Aquincum, vagyis a Pécsről Óbuára vezetői út. Egykoron királyi birtok is volt. Ezt bizonyítják az 1333-ban kelt okmányok, melyek Muth-pusztá kolostorát és Miklós nevű papját már Muth néven említik. Később a Zichy grófok birtokolták. Muth pusztá lakói jobbágyok, béresek, cselédek az évszázadok során sokszor változtak, cserélődtek, mert a háborúk, a földesurak terheit nekik kellett „kiizzadni” a földből, s ha nem bírták, lázadtak a maguk módján.

Míg egy részük a harcot, más részük a kivándorlást a „menekülő forradalmat” választotta. Az 1905-ös arató-és cselédsztrájk mozgalom a járás összes pusztájára kiterjedt.

A jászok a Dunántúl e csodálatos vidékére kerüléséről korabeli írások tudósítanak. 1930. október 1-én indult el 80 család, közel 500 ember Jászárokszállásról, szülőhelyéről, hogy mintegy 250 kilométerrel odébb új hazát keressen. Megunták a munkanélküliséget, a nyomort, a talicskázó kubikos élet hontalanságát.

Balázs Béla : Hazulról-hazáig című versében így ír: *„mer még helyünk sincs a földön, ahun az ember megvesse a lábát, osztán ne vándoroljon az én gyereke se, ne legyen más keze-lába, főnevelem őket a hónom alatt.....mer a föld, az föld. Én anná nagyobb kincset nem ismerek, mint a földet, mert az aggya ki az életet.”*

Így tehát egy októberi napon elindult 80 család a magyar ősi földanya-szeretet vágyával a bizonytalanságba. A kubikos talicskán és a sok gyereken kívül alig volt valamijük.

Az elszármazottak így emlékeztek vissza az indulás napjára: *„október 5-e, vasárnap. Reggel mise a templomban, ahol elbúcsúztattak bennünket. Cigányzene szóval kísérték bennünket az állomásra.”*

Az idetelepült jászok ideiglenesen istállóban, földbe ásott sárkunyhókban szálltak meg. A cselédek elköltözése után a Muth-pusztai barakkokban éltek.

Negyven cseléd közül egy sem maradt, hiába kérték őket. Csak a jászok maradtak egyedül a nagy pusztán.

Az 1931-es esztendő keservesen indult. Sok apró gyerekkel, idegen házaknál, a legmostohább körülmények között éltek. A férfinép az iregi uradalomba ment dolgozni, de amikor tavaszodott, mindenki azon volt, hogy visszatérjen földjére, hogy azt művelhesse, elvessen és hajlékot építsen a családjá számára.

1945-től megindult a fejlődés. Megalakult a földosztó bizottság, melynek vezetője Kasza Emánuel lett. Nem sokkal ezután megindult a személyszállítás vonaton és autóbusszon. 1948-ban megalakult az első Kisbérlő Szövetkezeti csoport 9 taggal, első elnöke: Balázs Lajos lett. 1949-ben Muth pusztá neve megváltozott, ideiglenesen Jásztelepszállás, majd Újireg lett a település neve. Ugyanebben az évben önálló tanács alakult, elnöke Csikós József lett. 1959-ben létrejött a „Béke” Termelőszövetkezet, elnöki tisztét Magyar József látta el. Negyven éven keresztül mintegy 30-40 család megélhetését biztosította a Tamási Állami Gazdaság fornádi telephelye, ahol Turcsányi Béla vezetésével az ősi föld hagyományaihoz híven kemény és embert próbáló kubikos munkával biztosították a családok megélhetését, és építették széppé jász falunkat.

Gyenes Gyula árokszállási főesperes és Jankó Róbert Újireg polgármestere megajándékozzák egymást az árokszállási templomban

Ma Tolna megyében, Irgszemcsétől délre, 6 km-re a volt Zichy uradalmi Muth-pusztán a magtárak és cselédbarakkok helyén egy szép virágzó kis község áll: Újireg. Lakói megtelepedett jászok gyermekei, unokái, dédunokái. A hajdani telepések közül már csak néhányan élnek. A többiek az új haza temetőjének földjében pihennek.

Az ő emlékükre gyűjtjük meg a mécseseket. Az a nemzet, az a közösség, aki ápolja múltját, tiszteli gyökereit érdemes arra, hogy éljen. Mi, akiknek emlékeinkben még ott ragyog a kedves arc, a gondoskodó kéz és halljuk a féltő, aggódó szavakat, igen nekünk kötelességünk, hogy ápoljuk a múltat. Legyünk hűek jász őseinkhez és folytassuk a megkezdett munkát! És akkor Újireg, érdemes lesz arra, hogy éljen.

Az utószó az újiregi nemzethez szól.

„szeressétek és fejlesszétek ezt a közösséget, ahol születtetek, ahol éltek és dolgoztok. Nektek ez a táj a haza. Lankás földjeiteken keresztül tartoztok bele a nagy közösségbe, a nemzetbe, és a még nagyobb közösségbe: a Népek Családjába. Ismerjétek meg, becsüljétek, értékeljétek a feltárt tényeket. Így éltek, dolgoztak őseitek. Napjaitok munkátok eredményei összefüggnek az elődök küzdelmeivel, vérével és verejtékével. Ma tiétek már a föld, az új haza. Becsüljétek! „mer messzi út ez: Hazulról-hazáig. Nagyobb út nincs is és egy emberélet kevés, hogy megjárd....” mint ők: jásztalicskától a barázdáig”

Gergely Zoltán, Jászárokszállás polgármestere megkoszorúzza az újiregi Jász Emlékművet